REKOMENDACIJOS

KOMISIJA

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2009 m. gegužės 7 d.

dėl skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose tarifų reguliavimo ES

(2009/396/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) [1], ypač į jos 19 straipsnio 1 dalį,

pasitarusi su Ryšių komitetu,

kadangi:

(1) Pagal Direktyvos 2002/21/EB 8 straipsnio 3 dalį nacionalinės reguliavimo institucijos (NRI) prisideda prie vidaus rinkos plėtros, *inter alia*, skaidriai bendradarbiaudamos tarpusavyje ir su Komisija, kad būtų sukurta nuosekli reguliavimo tvarka. Tačiau vertinant daugiau kaip 850 priemonių projektų, apie kuriuos pranešta pagal Direktyvos 2002/21/EB 7 straipsnį, paaiškėjo, kad balso skambučių užbaigimo tarifai vis dar reguliuojami nenuosekliai.

(2) Nors daugelyje valstybių narių dažniausiai nustatyta tam tikra tarifų pagrindimo sąnaudomis tvarka, valstybėse narėse taikomos skirtingos kainų kontrolės priemonės. Negana to, kad yra didelė pasirinktų priemonių sąnaudoms apskaičiuoti įvairovė, dar skiriasi ir tų priemonių taikymo būdai. Dėl to didėja Europos Sąjungoje taikomų didmeninių skambučių užbaigimo tarifų skirtumai, kuriuos tik iš dalies galima būtų paaiškinti nacionaliniais ypatumais. Tai pripažino Komisijos sprendimu 2002/627/EB [2] įsteigta Europos reguliuotojų grupė bendrojoje pozicijoje dėl skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle tarifų simetrijos ir skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle tarifų simetrijos. Daugeliu atvejų nacionalinės reguliavimo institucijos leido mažesniems fiksuotojo arba judriojo ryšio operatoriams nustatyti didesnius skambučių užbaigimo tarifus remdamosi tuo, kad tie operatoriai yra nauji rinkos dalyviai, kurie nepasinaudojo masto ekonomija ir (arba) turi skirtingų sąnaudų. Nors pamažu ir nyksta, tokia asimetrija egzistuoja ir atskirose šalyse, ir tarpvalstybiniu mastu. Europos reguliuotojų grupė bendrojoje pozicijoje pripažino, kad skambučių užbaigimo tarifai turėtų būti simetriški, o asimetriją reikia tinkamai pagrįsti.

(3) Dėl skambučių užbaigimo fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose tarifų reguliavimo didelių skirtumų atsiranda esminių konkurencijos iškraipymų. Skambučių užbaigimo rinkų prieiga dvišalė – abu tinklus sujungiantys operatoriai turėtų gauti naudos iš tinklų sujungimo susitarimo, tačiau tiems operatoriams tarpusavyje konkuruojant dėl abonentų, skambučių užbaigimo tarifai gali būti svarbūs strateginiai ir konkurenciniai veiksniai. Jei skambučių užbaigimo tarifai viršija efektyvias sąnaudas, atsiranda nemažų perskirstymų tarp fiksuotojo ir judriojo ryšio rinkų bei vartotojų. Taip pat dėl to rinkose, kuriose operatoriai turi asimetrines rinkos dalis, mažesni konkurentai gali mokėti nemenkas sumas didesniems konkurentams. Be to, daugelyje valstybių narių skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle tarifų absoliutusis lygis tebėra aukštas, palyginti su Europos Sąjungai nepriklausančiose valstybėse taikomais tarifais ir su skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle tarifais apskritai, todėl galutiniam vartotojui ir toliau nustatomos didelės (nors ir mažėjančios) kainos. Dideli skambučių užbaigimo tarifai paprastai lemia dideles mažmenines skambučių inicijavimo kainas ir atitinkamai mažesnius vartojimo rodiklius, todėl mažėja vartotojų gerovė.

[1] OL L 108, 2002 4 24, p. 33.

[2] OL L 200, 2002 7 30, p. 38.

(4) Šiuo metu sąnaudų apskaitos principai skambučių užbaigimo rinkose taikomi nesuderintai, todėl būtina nustatyti bendrą metodą, kuriuo būtų užtikrintas didesnis teisinis tikrumas ir tinkamos paskatos galimiems investuotojams ir sumažinta esamiems operatoriams, šiuo metu veiklą vykdantiems keliose valstybėse narėse, tenkanti reguliavimo našta. Tikslas nuosekliai reguliuoti skambučių užbaigimo rinkas yra aiškus, jį pripažįsta nacionalinės reguliavimo institucijos, ir ne kartą pabrėžė Komisija, pagal Direktyvos 2002/21/EB 7 straipsnį vertindama priemonių projektus.

(5) Pagal kai kurias elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemos nuostatas (t. y. pagal 2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva) [1] 9, 11 ir 13 straipsnius kartu su tos direktyvos 20 konstatuojamąja dalimi) reikalaujama nustatyti būtinus ir tinkamus sąnaudų apskaitos mechanizmus ir kainų kontrolės įpareigojimus.

(6) Dėl 2005 m. rugsėjo 19 d. Komisijos rekomendacijos 2005/698/EB dėl apskaitos atskyrimo ir sąnaudų apskaitos sistemų elektroninių ryšių reguliavimo sistemoje [2] atsirado galimybių nuosekliai taikyti specialias nuostatas dėl apskaitos atskyrimo ir sąnaudų apskaitos, siekiant pagerinti reguliavimo apskaitos sistemų, metodikų, audito ir ataskaitų teikimo skaidrumą visų susijusių šalių labui.

(7) Didmeninis balso skambučių užbaigimas – tai paslauga, kurios reikia, kad skambučiai būtų gauti vietose, į kurias skambinama (fiksuotojo ryšio tinkle), arba kad juos gautų abonentai (judriojo ryšio tinkle). ES mokesčio už paslaugą sistema pagrįsta principu „moka skambinančio asmens tinklas“, vadinasi, skambučio užbaigimo mokestis nustatomas tinkle, į kurį skambinama, o mokestį moka to tinklo, iš kurio skambinama, operatorius. Asmuo, kuriam skambinama, už šią paslaugą sąskaitos negauna ir iš esmės neturi paskatų reaguoti į savo tinklo tiekėjo nustatytą skambučio užbaigimo kainą. Šiomis aplinkybėmis pernelyg didelė kaina yra pagrindinis su konkurencija susijęs reguliavimo institucijų rūpestis. Didelės skambučių užbaigimo kainos galiausiai kompensuojamos galutiniams vartotojams nustačius didesnius skambučių mokesčius. Atsižvelgiant į dvišalę skambučių užbaigimo rinkų prieigą, kitos galimos konkurencijos problemos susijusios su operatorių kryžminėmis subsidijomis. Šios galimos problemos dėl konkurencijos būdingos ir skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkle rinkai, ir skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkle rinkai. Todėl, atsižvelgiant į skambučius užbaigiančių operatorių galimybes ir paskatas padidinti kainas gerokai daugiau nei patiriama sąnaudų, laikoma, kad nurodymas kainas pagrįsti sąnaudomis yra tinkamiausia intervencinė priemonė šiai problemai išspręsti vidutiniuoju laikotarpiu. Direktyvos 2002/19/EB 20 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad sąnaudų padengimo metodas turėtų atitikti konkrečias aplinkybes. Atsižvelgdama į specifines skambučių užbaigimo rinkų ypatybes ir susijusius konkurencijos bei paskirstymo klausimus, Komisija jau seniai pripažino, kad nustačius bendrą metodą, pagrįstą efektyvių sąnaudų standartu ir taikomais simetriškais skambučių užbaigimo tarifais, būtų didinamas veiksmingumas, palaikoma tvari konkurencija ir vartotojai gautų daugiausiai naudos, kuri matytųsi iš kainos ir siūlomų paslaugų.

(8) Pagal Direktyvos 2002/21/EB 8 straipsnio 1 dalį valstybės narės užtikrina, kad, vykdydamos toje direktyvoje ir specialiose direktyvose nurodytas reguliavimo užduotis, ypač tas, kurios skirtos veiksmingai konkurencijai užtikrinti, nacionalinės reguliavimo institucijos kuo atidžiau atsižvelgtų į tai, jog yra pageidautina, kad jų reguliavimas būtų technologiniu požiūriu neutralus. Toliau Direktyvos 2002/21/EB 8 straipsnio 2 dalyje reikalaujama, kad nacionalinės reguliavimo institucijos skatintų konkurenciją ir užtikrintų, kad visi paslaugų gavėjai galėtų rinktis naudingiausią paslaugą, kainą ir kokybę ir kad nebūtų iškreipiama arba ribojama konkurencija. Kad šie tikslai būtų pasiekti ir kad reikalavimai būtų nuosekliai vykdomi visose valstybėse narėse, reguliuojami skambučių užbaigimo tarifai kuo skubiau turėtų būti sumažinti iki efektyviai veikiančio operatoriaus sąnaudų.

(9) Konkurencinėje aplinkoje operatoriai konkuruotų einamosiomis sąnaudomis; jiems nebūtų kompensuojamos dėl neefektyvumo patirtos sąnaudos. Todėl istorinius sąnaudų rodiklius reikia perskaičiuoti į einamųjų sąnaudų rodiklius, kad jie atitiktų modernias technologijas naudojančio efektyviai veikiančio operatoriaus sąnaudas.

(10) Operatoriai, kuriems kompensuojamos faktinės skambučių užbaigimo sąnaudos, yra mažai suinteresuoti didinti efektyvumą. Modelio „iš apačios į viršų“ įgyvendinimas atitinka idėją sukurti efektyviai veikiančio operatoriaus tinklą, pagal kurią ekonominis (techninis) efektyvaus tinklo modelis kuriamas remiantis einamosiomis sąnaudomis. Šiame modelyje atsižvelgiama į reikiamą įrangos kiekį, o ne faktiškai turimos įrangos kiekį, ir nepaisoma istorinių sąnaudų.

(11) Atsižvelgiant į tai, kad modelis „iš apačios į viršų“ daugiausia pagrįstas išvestiniais duomenimis (pavyzdžiui, tinklo sąnaudoms apskaičiuoti naudojamasi įrangos pardavėjų informacija), reguliavimo institucijos gali pageidauti suderinti modelio „iš apačios į viršų“ ir modelio „iš viršaus į apačią“ rezultatus, kad gautų kuo patikimesnius duomenis ir išvengtų didelių hipotetinio ir tikro operatoriaus veiklos sąnaudų, kapitalo sąnaudų ir sąnaudų paskirstymo nesutapimų. Norėdama nustatyti ir ištaisyti galimus modelio „iš apačios į viršų“ trūkumus, pavyzdžiui, informacijos asimetriją, nacionalinė reguliavimo institucija gali palyginti rezultatus, gautus taikant modeliavimo metodą „iš apačios į viršų“, su atitinkamo modelio „iš viršaus į apačią“, kuriam kurti naudojamasi patikrintais duomenimis, rezultatais.

[1] OL L 108, 2002 4 24, p. 7.
[2] OL L 266, 2005 10 11, p. 64.

(12) Sąnaudų modelis turi būti pagrįstas efektyviomis technologinėmis alternatyvomis, kurias galima rinktis modelyje svarstomu laikotarpiu, tiek, kiek jas galima nustatyti. Vadinasi, pagal šiuo metu sukurtą modelį „iš apačios į viršų“ galėtų būti iš esmės laikoma, kad fiksuotojo ryšio tinklų pagrindinis tinklas yra pagrįstas naujos kartos tinklu. Judriojo ryšio tinklams taikomas modelis „iš apačios į viršų“ turėtų būti grindžiamas tinklo prieigos dalyje naudojamų 2G ir 3G deriniu, atsižvelgiant į numatomą padėtį, o pagrindinę dalį galima būtų laikyti pagrįsta naujos kartos tinklu.

(13) Atsižvelgiant į tam tikras skambučių užbaigimo rinkų ypatybes, skambučių užbaigimo sąnaudos turi būti skaičiuojamos remiantis prognozuojamomis ilgojo laikotarpio papildomosiomis sąnaudomis (angl. *Long-Run Incremental Costs*, LRIC). Pagal LRIC modelį visos sąnaudos tampa kintamosiomis, todėl mokesčius nustačius remiantis LRIC galima veiksmingai padengti sąnaudas, nes laikoma, kad ilgainiui visas turtas bus pakeistas kitu. LRIC modeliai apima tik tas sąnaudas, kurios atsiranda padidinus tam tikros paslaugos teikimo apimtį. Papildomųjų sąnaudų metodu, pagal kurį atsižvelgiama tik į efektyviai patirtas sąnaudas, kurių nebebūtų nutraukus papildomai apimčiai priskiriamos paslaugos teikimą, (t. y. išvengiamas sąnaudas) skatinama efektyvi gamyba bei vartojimas ir mažinamas konkurencijos iškreipimo pavojus. Kuo didesnis skambučių užbaigimo tarifų ir papildomųjų sąnaudų skirtumas, tuo labiau iškreipiama fiksuotojo ir judriojo ryšio rinkų ir (arba) operatorių, turinčių asimetrines rinkos dalis ir duomenų srautus, konkurencija. Todėl būtų pagrįsta taikyti tikslų LRIC metodą, pagal kurį atitinkamos papildomos apimtys yra naudojamos didmeninei skambučių užbaigimo paslaugai teikti ir yra susijusios tik su išvengiamomis sąnaudomis. Pagal LRIC metodą taip pat būtų galima padengti visas pastoviąsias ir kintamąsias sąnaudas (laikoma, kad pastoviosios sąnaudos ilgainiui tampa kintamosiomis), kurios yra papildomosios teikiant didmeninę skambučio užbaigimo paslaugą, todėl būtų lengviau efektyviai padengti sąnaudas.

(14) Išvengiamos sąnaudos yra visas savo paslaugas teikiančio operatoriaus nustatytų bendrų ilgojo laikotarpio sąnaudų ir visas savo paslaugas, išskyrus trečiosioms šalims teikiamą didmeninę skambučių užbaigimo paslaugą, teikiančio operatoriaus nustatytų bendrų ilgojo laikotarpio sąnaudų (t. y. trečiosioms šalims skambučių užbaigimo paslaugos neteikiančio operatoriaus atskiros sąnaudos) skirtumas. Siekiant užtikrinti tinkamą sąnaudų paskirstymą, reikia atskirti su srautu susijusias sąnaudas, t. y. visas pastoviąsias ir kintamąsias sąnaudas, kurios didėja didėjant srauto lygiui, nuo sąnaudų, nesusijusių su srautu, t. y. visų sąnaudų, kurios nedidėja didėjant srautų lygiui. Nustatant su didmeniniu skambučių užbaigimu susijusias išvengiamas sąnaudas, reikėtų neatsižvelgti į su srautu nesusijusias sąnaudas. Tada gali būti tikslinga su srautu susijusias sąnaudas pirmiausia priskirti kitoms paslaugoms (pavyzdžiui, skambučio inicijavimo, SMS, MMS, plačiajuosčio ryšio, skirtųjų linijų ir t. t.), o didmeninis balso skambučių užbaigimas būtų galutinė paslauga, į kurią atsižvelgiama. Vadinasi, didmeninei skambučių užbaigimo paslaugai priskiriamos sąnaudos turėtų būti lygios tik papildomoms sąnaudoms, patirtoms teikiant paslaugą. Todėl pagal didmeninėms skambučių užbaigimo paslaugoms fiksuotojo ir judriojo ryšio rinkose taikomą LRIC metodu pagrįstą sąnaudų apskaitą turėtų būti leista padengti tik tas sąnaudas, kurių būtų išvengta neteikiant didmeninės skambučių užbaigimo paslaugos trečiosioms šalims.

(15) Galima laikyti, kad skambučių užbaigimas yra paslauga, naudinga ir skambinančiam asmeniui, ir asmeniui, kuriam skambinama (jei priėmėjas negautų naudos, jis nepriimtų skambučio), vadinasi, sąnaudas lemia abi šalys. Sąnaudų priežasties principų taikymas nustatant sąnaudomis pagrįstas kainas reikštų, kad sąnaudų susidarymą lemianti šalis turėtų tas sąnaudas padengti. Pripažįstant dvišalį skambučių užbaigimo rinkų pobūdį, kai sąnaudas lemia abi pusės, ne visos susijusios sąnaudos turi būti padengiamos iš reguliuojamo didmeninio skambučių užbaigimo mokesčio. Tačiau, laikantis šios rekomendacijos, visos išvengiamos sąnaudos, susijusios su didmeninės skambučių užbaigimo paslaugos teikimu, t. y. visos sąnaudos, kurios didėja augant didmeniniam užbaigiamų skambučių srautui, gali būti padengtos iš didmeninio mokesčio.

(16) Nustatant skambučių užbaigimo tarifus, bet koks nuokrypis nuo bendro efektyvių sąnaudų lygio turėtų būti paremtas objektyviais nuo operatorių nepriklausančiais sąnaudų skirtumais. Fiksuotojo ryšio tinkluose tokių objektyvių nuo operatorių nepriklausančių sąnaudų skirtumų nenustatyta. Judriojo ryšio tinkluose *nevienodas spektro paskirstymas* gali būti laikomas išorės veiksniu, lemiančiu judriojo ryšio operatorių sąnaudų, tenkančių vienam vienetui, skirtumus. Išorės nulemti sąnaudų skirtumai gali atsirasti, jei skirstant spektrą laikytasi ne rinkos mechanizmų, o nuoseklaus licencijavimo proceso. Jei spektras skirstomas laikantis rinka pagrįsto mechanizmo, pavyzdžiui, aukcione, arba jei yra antrinė rinka, sąnaudų skirtumus dėl dažnių daugiau lemia vidinės priežastys, todėl tikėtina, kad juos bus galima gerokai sumažinti arba panaikinti.

(17) Nauji judriojo ryšio rinkų dalyviai pereinamuoju laikotarpiu, kol pasieks mažiausią efektyvios veiklos mastą, taip pat gali patirti didesnių vieneto sąnaudų. Tokiais atvejais nacionalinės reguliavimo institucijos, nustačiusios, kad mažmeninėje rinkoje yra kliūčių pateikti į rinką ir plėtoti veiklą, galėtų jiems leisti pereinamuoju laikotarpiu (daugiausiai ketverius metus nuo veiklos rinkoje pradžios) susigrąžinti didesnes, palyginti su modeliuojamojo operatoriaus, papildomas sąnaudas. Remiantis ERG bendrąja pozicija, tikslinga numatyti ketverių metų laikotarpį asimetrijai palaipsniui pašalinti, remiantis prognoze, kad nuo veiklos judriojo ryšio rinkoje pradžios gali prireikti trejų ar ketverių metų 15–20 % judriojo ryšio rinkos daliai užimti ir taip pasiekti mažiausią efektyvios

veiklos mastą. Tai skiriasi nuo naujų fiksuotojo ryšio rinkų dalyvių situacijos, nes pastarieji mažas vieneto sąnaudas gali pasiekti telkdami savo tinklus tam tikrose geografinėse vietovėse didelio srauto maršrutams ir (arba) nuomodamiesi atitinkamą tinklo pajėgumą iš rinkoje įsitvirtinusių operatorių.

(18) Pageidautina, kad būtų taikomas turto ekonominę vertę parodantis nuvertėjimo skaičiavimo metodas. Tačiau, jei patikimo ekonominio nuvertėjimo skaičiavimo modelio sukurti neįmanoma, galima taikyti kitus būdus, įskaitant tiesinį nusidėvėjimo skaičiavimo metodą, anuitetus ir kintamus anuitetus (angl. *tilted annuities*). Alternatyvūs metodai pasirenkami pagal tai, kiek jie yra apytikriai panašūs į ekonominio nuvertėjimo skaičiavimo metodą. Todėl, jei patikimo ekonominio nuvertėjimo modelio sukurti neįmanoma, atskirai turėtų būti nagrinėjamas kiekvieno pagrindinio turto vieneto nuvertėjimo profilis modelyje „iš apačios į viršų“ ir pasirenkamas būdas sukurti nuvertėjimo profilį, kuris būtų panašus į ekonominio nuvertėjimo profilį.

(19) Kalbant apie efektyvios veiklos mastą, fiksuotojo ir judriojo ryšio rinkose remiamasi skirtingais sumetimais. Mažiausią efektyvios veiklos mastą fiksuotojo ir judriojo ryšio sektoriuose galima pasiekti skirtingais lygiais, nes tai priklauso nuo kiekvienam sektoriui taikomų skirtingų reguliavimo ir komercinių sąlygų.

(20) Nustatydamos didmeninius skambučių užbaigimo mokesčius nacionalinės reguliavimo institucijos neturėtų nei trukdyti, nei neleisti operatoriams ateityje pereiti prie alternatyvių būdų keistis skambučių užbaigimo srautu, jei tie būdai neprieštarauja konkurencingai rinkai.

(21) Turėtų būti laikoma, kad pereinamasis laikotarpis iki 2012 m. gruodžio 31 d. yra pakankamai ilgas, kad nacionalinės reguliavimo institucijos galėtų įdiegti sąnaudų modelį, o operatoriai atitinkamai pritaikytų savo verslo planus, kita vertus, turi būti pripažinta būtinybė užtikrinti, kad vartotojai gautų didžiausią naudą dėl efektyvių sąnaudomis pagrįstų skambučių užbaigimo tarifų.

(22) Gali tekti padaryti išimtį ir nustatyti papildomą pereinamąjį laikotarpį mažai išteklių turinčioms nacionalinėms reguliavimo institucijoms, kad jos parengtų rekomenduojamą sąnaudų modelį. Esant tokioms aplinkybėms, jei nacionalinė reguliavimo institucija gali įrodyti, kad taikant kitą metodą nei einamosiomis sąnaudomis pagrįstą LRIC modelį „iš apačios į viršų“ (pavyzdžiui, lyginamąją analizę) gauti rezultatai atitinka šią rekomendaciją, ir kad tuo metodu gaunami efektyvūs rezultatai atitinka konkurencingos rinkos rezultatus, ji gali svarstyti galimybę iki 2014 m. liepos 1 d. taikyti laikinas kainas, nustatytas remiantis alternatyviu metodu. Jei nedaug išteklių turinčioms nacionalinėms reguliavimo institucijoms būtų aiškiai neproporcinga po šios dienos taikyti rekomenduojamą sąnaudų metodiką, tokios nacionalinės reguliavimo institucijos gali taikyti alternatyvias metodikas iki šios rekomendacijos persvarstymo dienos, jei nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir Komisijai bendradarbiauti sukurta įstaiga, įskaitant su ja susijusias darbo grupes, nesuteikia pakankamos praktinės paramos ir patarimų, kaip išspręsti ribotų išteklių problemą, ir ypač rekomenduojamos metodikos taikymo sąnaudų klausimą. Alternatyvių metodikų taikymo rezultatai neturėtų viršyti vidutinių skambučių užbaigimo tarifų, kuriuos taikydamos rekomenduojamą sąnaudų metodiką nustatė nacionalinės reguliavimo institucijos.

(23) Dėl šios rekomendacijos vyko viešosios konsultacijos,

REKOMENDUOJA:

1. Nacionalinės reguliavimo institucijos, remdamosi pagal Direktyvos 2002/21/EB 16 straipsnį atliktu tyrimu pripažinusios operatorius turinčius didelę įtaką didmeninėms balso skambučių užbaigimo rinkoms tam tikruose viešuosiuose telefono ryšio tinkluose (toliau – fiksuotojo ir judriojo ryšio skambučių užbaigimo rinkos) ir jiems nustačiusios kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimus pagal Direktyvos 2002/19/EB 13 straipsnį, turėtų nustatyti skambučių užbaigimo tarifus, pagrįstus efektyviai veikiančio operatoriaus patirtomis sąnaudomis. Tai reiškia, tad tie tarifai taip pat bus simetriški. Nustatydamos tarifus nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų veikti taip, kaip paaiškinta toliau.

2. Rekomenduojama efektyviai veikiančio operatoriaus sąnaudų vertinimą pagrįsti einamosiomis sąnaudomis ir taikyti modeliavimo būdą „iš apačios į viršų“, pagrįstą ilgojo laikotarpio papildomosiomis sąnaudomis (LRIC), kaip tinkamą sąnaudų metodologiją.

3. Nacionalinės reguliavimo institucijos gali palyginti rezultatus, gautus taikant modeliavimo metodą „iš apačios į viršų“, su modelio „iš viršaus į apačią“, kuris kuriamas naudojantis patikrintais duomenimis, rezultatais, kad patikrintų rezultatus bei padidintų jų patikimumą, ir pagal tai gali daryti patikslinimus.

4. Sąnaudų modelis turėtų būti pagrįstas efektyviomis technologijomis, prieinamomis modelyje numatytu laikotarpiu. Todėl pagrindinė ir fiksuotojo ryšio tinklo, ir judriojo ryšio tinklo dalis iš esmės galėtų būti pagrįsta naujos kartos tinklu. Judriojo ryšio tinklų prieigos dalis taip pat turėtų būti pagrįsta 2G ir 3G deriniu.

5. Šiame dokumente nurodytos skirtingos sąnaudų kategorijos apibrėžiamos taip:

(a) papildomosios sąnaudos – tai sąnaudos, kurių būtų galima išvengti, jei konkreti paslauga nebebūtų teikiama (taip pat žinomos kaip išvengiamos sąnaudos);

(b) su srautu susijusios sąnaudos – tai visos pastoviosios ir kintamosios sąnaudos, kurios didėja didėjant srauto lygiams.

6. LRIC modelyje atitinkamas paslaugos teikimo apimties padidinimas turėtų būti apibrėžiamas kaip trečiosioms šalims teikiama didmeninė balso skambučių užbaigimo paslauga. Tai reiškia, kad nustatydamos papildomas sąnaudas nacionalinės reguliavimo institucijos turi apskaičiuoti visas savo paslaugas teikiančio operatoriaus bendrų ilgojo laikotarpio sąnaudų ir to paties operatoriaus bendrų ilgojo laikotarpio sąnaudų, kai didmeninė skambučių užbaigimo paslauga trečiosioms šalims neteikiama, skirtumą. Reikia atskirti su srautu susijusias sąnaudas nuo sąnaudų, nesusijusių su srautu, kad į pastarąsias nebūtų atsižvelgiama skaičiuojant didmeninius skambučių užbaigimo tarifus. Nustatant atitinkamas papildomąsias sąnaudas rekomenduojama su srautu susijusias sąnaudas pirmiausia priskirti kitoms paslaugoms nei didmeninis balso skambučių užbaigimas, o galiausiai tik likusias su srautu susijusias sąnaudas priskirti didmeninei balso skambučių užbaigimo paslaugai. Tai reiškia, kad reguliuojamoms balso skambučių užbaigimo paslaugoms reiktų priskirti tik tas sąnaudas, kurių būtų išvengta didmeninės balso skambučių užbaigimo paslaugos neteikiant trečiosioms šalims. Priede išsamiau paaiškinti principai, kaip apskaičiuoti didmeninės balso skambučių užbaigimo paslaugos prieaugį atitinkamai fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose.

7. Kai įmanoma, rekomenduojamas turto nuvertėjimui taikomas principas yra ekonominis nuvertėjimas.

8. Priimdamos sprendimą dėl tinkamo modeliuojamojo operatoriaus efektyvios veiklos masto, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų atsižvelgti į priede nustatytus principus, kuriais nustatomas tinkamas efektyvios veiklos mastas fiksuotojo ir judriojo ryšio tinkluose.

9. Bet koks nuokrypis nuo minėtų principų, kuriais nustatomi efektyvių sąnaudų lygiai, turėtų būti pagrindžiamas objektyviais nuo operatorių nepriklausančiais sąnaudų skirtumais. Tokie objektyvūs sąnaudų skirtumai skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinklų rinkose gali atsirasti dėl netolygaus spektro paskirstymo. Kadangi sąnaudų modelis apima papildomą spektrą, įgytą didmeninei skambučių užbaigimo paslaugai teikti, nacionalinės reguliavimo institucijos turi nuolat peržiūrėti objektyvius sąnaudų skirtumus atkreipdamos dėmesį, *inter alia*, į tai, ar ateityje tikėtina suteikti papildomą spektrą, laikantis rinka pagrįstos paskirstymo tvarkos, dėl kurios galėtų išnykti esamo paskyrimo nulemti sąnaudų skirtumai, arba ar ši santykinė sąnaudų kliūtis ilgainiui sumažės, didėjant vėliau veiklą rinkoje pradėsiančių operatorių skaičiui.

10. Jei gali būti įrodyta, kad naujas judriojo ryšio rinkos dalyvis, kurio veikla nesiekia mažiausio efektyvios veiklos masto, patiria didesnių vienam vienetui tenkančių papildomų sąnaudų, palyginti su modeliuojamuoju operatoriumi, nacionalinės reguliavimo institucijos, nustačiusios, kad mažmeninėje rinkoje yra kliūčių pateikti į rinką ir plėtoti veiklą, gali leisti šias didesnes sąnaudas pereinamuoju laikotarpiu susigrąžinti iš reguliuojamų skambučių užbaigimo tarifų. Toks laikotarpis neturėtų būti ilgesnis kaip ketveri metai nuo veiklos rinkoje pradžios.

11. Šia rekomendacija nepažeidžiami anksčiau nacionalinių reguliavimo institucijų priimti reguliavimo sprendimai dėl čia iškeltų klausimų. Nepaisant to, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų užtikrinti, kad skambučių užbaigimo tarifai būtų įgyvendinti sąnaudų efektyvumo ir simetriškumo lygiu iki 2012 m. gruodžio 31 d., atsižvelgiant į objektyvius sąnaudų skirtumus, nustatytus pagal 9 ir 10 punktą.

12. Ypatingais atvejais, jei nacionalinė reguliavimo institucija, ypač dėl nepakankamų išteklių, negali laiku baigti rekomenduojamo sąnaudų modelio ir jei ji gali įrodyti, kad taikant kitą einamosiomis sąnaudomis pagrįstą metodiką nei LRIC modelis „iš apačios į viršų“ gauti rezultatai atitinka šią rekomendaciją, ir kad tuo metodu gaunami efektyvūs rezultatai atitinka konkurencingos rinkos rezultatus, ji gali svarstyti galimybę iki 2014 m. liepos 1 d. taikyti laikinas kainas, nustatytas laikantis alternatyvaus metodo. Jei nedaug išteklių turinčioms nacionalinėms reguliavimo institucijoms būtų aiškiai neproporcinga po šios dienos taikyti rekomenduojamą sąnaudų metodiką, tokios nacionalinės reguliavimo institucijos gali taikyti alternatyvias metodikas iki šios rekomendacijos persvarstymo dienos, jei nacionalinėms reguliavimo institucijoms ir Komisijai bendradarbiauti sukurta įstaiga, įskaitant su ja susijusias darbo grupes, nesuteikia pakankamos praktinės paramos ir patarimų, kaip išspręsti ribotų išteklių problemą, ir ypač rekomenduojamos metodikos taikymo sąnaudų klausimą. Alternatyvių metodikų taikymo rezultatai neturėtų viršyti vidutinių skambučių užbaigimo tarifų, kuriuos taikydamos rekomenduojamą sąnaudų metodiką nustatė nacionalinės reguliavimo institucijos.

13. Ši rekomendacija peržiūrima ne vėliau nei po ketverių metų nuo taikymo dienos.

14. Ši rekomendacija skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 2009 m. gegužės 7 d.

Komisijos vardu
Viviane REDING
Komisijos narė

PRIEDAS

Didmeninių skambučių užbaigimo fiksuotojo ryšio tinkluose tarifų apskaičiavimo principai

Papildomosios sąnaudos (t. y. išvengiamos sąnaudos), susijusios su didmenine skambučių užbaigimo paslauga, yra visas savo paslaugas teikiančio operatoriaus bendrų ilgojo laikotarpio sąnaudų ir to paties operatoriaus, neteikiančio didmeninės skambučių užbaigimo paslaugos trečiosioms šalims, bendrų ilgojo laikotarpio sąnaudų skirtumas.

Norint užtikrinti tinkamą tokių sąnaudų paskirstymą, reikia atskirti su srautu susijusias sąnaudas nuo sąnaudų, nesusijusių su srautu. Apskaičiuojant didmeninius skambučių užbaigimo tarifus, į su srautu nesusijusias sąnaudas neatsižvelgiama. Didesnei skambučių užbaigimo paslaugos apimčiai turėtų būti priskiriamos tik tos su srautu susijusios sąnaudos, kurių būtų galima išvengti neteikiant didmeninės skambučių užbaigimo paslaugos. Šios išvengiamos sąnaudos gali būti apskaičiuojamos su srautu susijusias sąnaudas pirmiausia priskiriant kitoms paslaugoms nei didmeninis balso skambučių užbaigimas (t. y. skambučio inicijavimas, duomenų paslaugos, IPTV ir t. t.), ir tik likusias su srautu susijusias sąnaudas priskiriant didmeninei balso skambučių užbaigimo paslaugai.

Numatytasis su srautu susijusių ir su srautu nesusijusių sąnaudų skiriamasis taškas paprastai yra ten, kur yra pirmas srauto koncentracijos taškas. Viešajame perjungiamame telefono tinkle (PSTN) paprastai tai yra (tolimajame) telktuve esančios linijos kortos priimančioji pusė. Plačiajuosčio ryšio naujos kartos tinklo ekvivalentas yra DSLAM/MSAN ([1]) esanti linijos korta. Kai DSLAM/MSAN yra lauko spintoje, reikia apsvarstyti, ar ankstesnę spintą ir telefono stotį (pagrindinį skirstomąjį stovą) jungianti linija yra bendra perdavimo priemonė, todėl turėtų būti laikoma su srautu susijusių sąnaudų kategorijos dalimi – tokiu atveju su srautu susijusių ir su srautu nesusijusių sąnaudų skiriamasis taškas laiko spintoje. Jei balso skambučių užbaigimo paslaugai pajėgumai skiriami neatsižvelgiant į naudojamą technologiją, skiriamasis taškas lieka (tolimojo) telktuvo lygyje.

Laikantis pirmiau paaiškinto metodo, papildomai skambučių užbaigimo paslaugos teikimo apimčiai priskiriamos sąnaudos galėtų būti, pavyzdžiui, didesnio tinklo pralaidumo, būtino papildomam didmeniniam užbaigiamų skambučių srautui perduoti, sąnaudos (pavyzdžiui, papildomos tinklo infrastruktūros, kiek jos reikia pralaidumui padidinti norint perduoti papildomą didmeninį užbaigiamų skambučių srautą), taip pat papildomos didmeninės komercinės sąnaudos, tiesiogiai susijusios su didmeninės skambučių užbaigimo paslaugos teikimu trečiosioms šalims.

Kad nustatytų operatoriaus efektyvios veiklos mastą sąnaudų modeliui taikyti, nacionalinės reguliavimo institucijos turi atsižvelgti į tai, kad fiksuotojo ryšio tinkluose operatoriai turi galimybę savo tinklus diegti konkrečiose geografinėse vietovėse, skirti didžiausią dėmesį didelio srauto maršrutams ir (arba) nuomotis atitinkamus tinklo pajėgumą iš istorinių operatorių. Nustatydamos bendrą modeliuojamojo operatoriaus efektyvios veiklos mastą, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų atsižvelgti į būtinybę skatinti veiksmingą atėjimą į rinką ir pripažinti, kad mažesnėse geografinėse teritorijose dėl tam tikrų aplinkybių mažesni operatoriai gali vykdyti veiklą esant mažesnėms vieneto sąnaudoms. Be to, galima daryti prielaidą, kad mažesni operatoriai, kuriems nepasiekiami didžiausių operatorių veiklos masto privalumai didesnėse geografinėse teritorijose, veikiau perka didmeninius pajėgumus, nei patys teikia skambučių užbaigimo paslaugas.

Didmeninių skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkluose tarifų apskaičiavimo principai

Papildomosios sąnaudos (t. y. išvengiamos sąnaudos), susijusios su didmenine skambučių užbaigimo paslauga, yra visas savo paslaugas teikiančio operatoriaus bendrų ilgojo laikotarpio sąnaudų ir to paties operatoriaus, neteikiančio didmeninės skambučių užbaigimo paslaugos trečiosioms šalims, bendrų ilgojo laikotarpio sąnaudų skirtumas.

Norint užtikrinti tinkamą tokių sąnaudų paskirstymą, reikia atskirti su srautu susijusias sąnaudas nuo sąnaudų, nesusijusių su srautu. Apskaičiuojant didmeninius skambučių užbaigimo tarifus, į su srautu nesusijusias sąnaudas neatsižvelgiama. Didesnei skambučių užbaigimo paslaugos apimčiai turėtų būti priskiriamos tik tos su srautu susijusios sąnaudos, kurių būtų galima išvengti neteikiant didmeninės skambučių užbaigimo paslaugos. Šios išvengiamos sąnaudos gali būti apskaičiuojamos pirmiausia priskyrus sąnaudas, susijusias su srautu, kitoms paslaugoms nei didmeninis skambučių užbaigimas (t. y. skambučio inicijavimas, SMS, MMS ir t. t.), ir tik likusias su srautu susijusias sąnaudas priskyrus didmeninei balso skambučių užbaigimo paslaugai.

Telefono aparato ir SIM kortelės sąnaudos yra su srautu nesusijusios sąnaudos, todėl neturi būti įtrauktos į didmeninių balso skambučių užbaigimo paslaugų sąnaudų apskaitos modelį.

Aprėptį geriausiai būtų galima apibrėžti kaip galėjimą arba galimybę paskambinti iš bet kurio tinklo taško bet kuriuo momentu, o pralaidumas reiškia papildomas tinklo sąnaudas, kurios būtinos didėjančiam srautui perduoti. Dėl būtinybės abonentams užtikrinti tokią aprėptį atsiras su srautu nesusijusių sąnaudų, kurios neturėtų būti priskiriamos didesnei didmeninio skambučių užbaigimo apimčiai. Investicijas į brandžias judriojo ryšio rinkas labiau skatina pralaidumo didinimas ir naujų paslaugų kūrimas, į tai turėtų būti atsižvelgta sąnaudų modelyje. Todėl didmeninių balso skambučių užbaigimo paslaugų papildomos sąnaudoms neturėtų būti priskiriamos aprėpties sąnaudos, bet turėtų priskiriamos papildomo pralaidumo sąnaudos, jei jos atsiranda teikiant didmenines balso skambučių užbaigimo paslaugas.

([1]) Skaitmeninės abonento linijos prieigos tankintuvas arba universalusis prieigos mazgas (angl. *Digital Subscriber Line Access Multiplexer/ Multi-Service Access Node*).

Radijo dažnių spektro naudojimo (leidimo turėti ir naudoti radijo dažnius) sąnaudas, atsiradusias teikiant mažmenines paslaugas tinklo abonentams, iš pradžių lemia abonentų skaičius, o ne srautas, todėl jos neturi būti skaičiuojamos kaip didmeninės skambučių užbaigimo paslaugos didesnės apimties dalis. Sąnaudos papildomam spektrui įsigyti – kuriuo pralaidumas bus padidintas (daugiau už mažiausią pralaidumą, kurio reikia teikti mažmenines paslaugas abonentams) siekiant perduoti papildomus srautus, atsirandančius teikiant didmeninę balso skambučių užbaigimo paslaugą – turėtų būti, jei įmanoma, įtraukiamos remiantis į ateitį orientuotomis alternatyviosiomis sąnaudomis.

Laikantis pirmiau paaiškinto metodo, papildomai skambučių užbaigimo paslaugos teikimo apimčiai priskiriamos sąnaudos galėtų būti, pavyzdžiui, tinklo didesnio pralaidumo, būtino papildomam didmeniniam srautui perduoti, sąnaudos (pavyzdžiui, papildomos tinklo infrastruktūros, kiek jos reikia pralaidumui padidinti norint perduoti papildomą didmeninį srautą). Tokioms su tinklu susijusioms sąnaudoms galėtų būti priskiriamos papildomų judriojo ryšio perjungimo centrų (angl. *Mobile Switching Centre*, MSC) arba pagrindinio tinklo infrastruktūros, tiesiogiai būtinos trečiųjų šalių užbaigiamų skambučių srautui perduoti, sąnaudos. Be to, kai skambučių inicijavimo ir užbaigimo paslaugoms teikti tam tikromis tinklo sudedamosiomis dalimis, pavyzdžiui bazinių stočių aikštelėmis arba bazinėmis siuntimo ir priėmimo stotimis, naudojamasi bendrai, tokios tinklo sudedamosios dalys bus įtraukiamos į skambučių užbaigimo sąnaudų modelį tiek, kiek jų reikia dėl papildomo pralaidumo trečiųjų šalių užbaigiamų skambučių srautui perduoti. Taip pat turėtų būti atsižvelgiama ir į papildomas radijo dažnio spektro sąnaudas bei į didmenines komercines sąnaudas, tiesiogiai susijusias su didmeninės skambučių užbaigimo paslaugos teikimu trečiosioms šalims. Vadinasi, aprėpties sąnaudos, neišvengiamos netiesioginės verslo išlaidos ir mažmeninės komercinės sąnaudos neįtraukiamos.

Sąnaudų modelyje taikomam mažiausiam efektyvios veiklos mastui apskaičiuoti bei atsižvelgiant į rinkos dalių pokyčius keliose ES valstybėse narėse, rekomenduojamu modeliu nustatomas 20 % rinkos dalies lygis. Tikėtina, kad rinkoje veiklą pradėsiantys judriojo ryšio operatoriai sieks maksimaliai padidinti efektyvumą ir pajamas, todėl bus pajėgūs užimti bent 20 % rinkos dalį. Jei nacionalinė reguliavimo institucija gali įrodyti, kad dėl rinkos sąlygų valstybės narės teritorijoje reikėtų taikyti kitokį mažiausią efektyvios veiklos mastą, ji gali nukrypti nuo rekomenduojamo metodo.